

II. část – dobrá víra ve správnost aktů veřejné moci¹

V předchozím článku jsme se zabývali judikaturou Ústavního soudu České republiky z oblasti ochrany dobré víry jednotlivce v ústavní konformitu právních předpisů. Na tento článek bychom rádi navázali pojednáním ohledně ochrany dobré víry jednotlivce ve správnost aktů veřejné moci v kontextu judikatury Ústavního soudu a to zejména s ohledem na nález sp. zn. I. ÚS 2216/09 ze dne 31 května 2011.

bpv BRAUN PARTNERS

Ústavní soud se ve výše zmíněném nálezu vyjádřil k přípustnosti námítky promlčení vznesené státem za situace, kdy na základě jeho protizákonného postupu vznikla soukromému subjektu škoda. Ústavní soud se v předmětném nálezu zabýval konkrétně stížností dvou společností, kterých právní předchůdkyně (dále v textu uváděno pro zjednodušení jako „stěžovatelka“) uzavřela v roce 1992 s Fondem národního majetku ČR v rámci tzv. velké privatizace kupní smlouvu, předmětem které byl jak movitý, tak i nemovitý majetek státního podniku. Jeden z pozemků byl na stěžovatelku převeden v rozporu se zákonem, v důsledku čehož byla uzavřena kupní smlouva absolutně neplatná. Důvodem neplatnosti kupní smlouvy byla skutečnost, že ve vztahu k části pozemku, který byl předmětem uvedené kupní smlouvy, bylo již v roce 1991 zahájeno restituční řízení, které k podpisu kupní smlouvy

absolutně neplatná. Důvodem neplatnosti kupní smlouvy byla skutečnost, že ve vztahu k části pozemku, který byl předmětem uvedené kupní smlouvy, bylo již v roce 1991 zahájeno restituční řízení, které k podpisu kupní smlouvy ještě nebylo ukončeno. Restituční řízení ohledně předmětného pozemku převedeného v mezidobí na stěžovatelku bylo ukončeno v roce 2001 rozhodnutím Městského soudu v Praze, kterým bylo státnímu podniku uloženo vydat předmětný pozemek restitucentům. Stěžovatelka tak byla nastalou situací přinucena předmětný pozemek zakoupit opětovně (v roce 2002), tentokrát již od jeho oprávněných vlastníků – restitucentů.

Stěžovatelka následně podala vůči Ministerstvu financí ČR žalobu na náhradu škody, ke které došlo v důsledku absolutně neplatného prodeje pozemku ve vlastnictví státního podniku, na který se v době jeho prodeje vztahoval restituční nárok třetí osoby. Ministerstvo financí ČR v žalobě uplatněný nárok neuznalo, přičemž uplatnilo námitku jeho promlčení, když od realizované privatizace do doby podání žaloby uplynula doba delší než 10 let. Promlčení uplatněného nároku pak ve svém rozhodnutí potvrdil jak soud první instance, tak odvolací soud a Nejvyšší soud, přičemž vznesený nárok stěžovatelky na náhradu škody, způsobenou zcela zjevně pochybením státních orgánů, byl zamítnut. Stěžovatelka se posléze obrátila na Ústavní soud, přičemž měla za to, že jí byla rozhodnutími obecných soudů porušena její základní ústavní práva.

Ústavní soud shledal ústavní stížnost důvodnou, napadená rozhodnutí obecných soudů zrušil, přičemž dospěl k závěru, že obecné soudy tím, že připustily a akceptovaly námitku promlčení, vznesenou státem, aprobovaly jednání, které je v rozporu s dobrými mravy, přičemž nerespektovaly princip právního státu a neposkytly ochranu základnímu právu stěžovatelky vlastnit majetek a zdůraznil, že *„netoleruje orgánům veřejné moci a především obecným soudům formalistický postup, který používá sofistikované odůvodňování k prosazení zřejmé nespravedlnosti“*.

Dále pak Ústavní soud poukázal na skutečnost, že *„obecné soudy měly důvodnost a nemravnost státem vznesené námítky promlčení posoudit i z hlediska narušení principu důvěry druhého účastníka privatizačního vztahu v rozhodovací činnost orgánů státu a presumpci její správnosti, což však neučinily.“* Naopak dle názoru Ústavního soudu stát v případě stěžovatelky zdaleka nedostal své povinnosti jednat tak, aby sám nezasahoval do základních práv jednotlivců, a dále aby aktivně poskytoval základním právům jednotlivce ochranu v případě, kdy je rušeno či omezováno ze strany třetích subjektů. Namísto toho vznesl zcela nemravnou námitku promlčení, kterou obecné soudy nicméně akceptovaly, aniž by nějak reflektovaly skutečnost, že popsaný komplex jednání státu byl v rozporu i s principem důvěry druhého účastníka privatizačního vztahu, tj. stěžovatelky v právní akty orgánů státu.

Ústavní soud tak zcela jednoznačně potvrdil, že „*důvěra jednotlivce v rozhodovací činnost orgánů státu, ať už jde o rozhodování orgánů moci zákonodárné, výkonné či soudní je jedním ze základních atributů právního státu. Snaha o nastolení stavu, kdy jednotlivec může důvěřovat v akty státu a v jejich věcnou správnost, je základním předpokladem fungování materiálního právního státu. Jinak řečeno, podstatou uplatňování veřejné moci v demokratickém právním státu je princip dobré víry jednotlivce ve správnost aktů veřejné moci a ochrana dobré víry v nabytá práva konstituovaná akty veřejné moci, ať už v individuálním případě plynou přímo z normativního právního aktu nebo z aktu aplikace práva. Princip dobré víry působí bezprostředně v rovině subjektivního základního práva jako jeho ochrana, v rovině objektivní se pak projevuje jako princip presumpce správnosti aktu veřejné moci.*“

Ústavní soud tak ve svém nálezu vyzdvihl potřebu interpretovat a aplikovat jednotlivé právní předpisy v souladu s především v kontextu s právním řádem a jeho smyslem a nikoliv vykládat je ryze formalistickým přístupem. S takovým názorem Ústavního soudu se opět nelze než ztotožnit. Opačný postup by totiž znamenal, že v rámci interpretačně-aplikačního postupu orgánů státu by docházelo k vytěsnění právního předpisu, či jeho jednotlivé normy mimo kontext existujícího právního řádu, čímž by takový právní předpis pozbyl svůj hlavní smysl.

Uvedený náleží Ústavního soudu tedy zcela jednoznačně stanovil, že neopomenutelným korektivem interpretačně-aplikačního postupu orgánů veřejné moci je rovněž zásada ochrany dobré víry jednotlivce v správnost aktů veřejné moci (v uvedeném případě v správnost a zákonnost provedené restituce), která musí být presumována.

Mgr. Robert Porubský, LL.M.,
advokát

Mgr. Michal Fógel,
advokátní koncipient

bpv Braun Partners s.r.o.

Ovocný trh 8
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 490 000

Fax: +420 224 490 033

e-mail: prague@bpv-bp.com

Ochrana dobré víry jednotlivce v kontextu judikatury Ústavního soudu, I. část – dobrá víra v ústavní konformitu právních předpisů - k dispozici >>> [zde](#).